

د ستراتژیکو او سیمه ییزو څېړنو مرکز

تحلیل هفته

شماره: ۳۰۷ (از ۰۱ الی ۰۸ سرطان ۱۳۹۸ هـ ش)

این نشریه مجموعه تحلیل رویدادهای مهم سیاسی، امنیتی، اقتصادی و اجتماعی هفته‌واری است که به زبان‌های پشتو، دری، انگلیسی و عربی، توسط مرکز مطالعات استراتژیک و منطقوی تهیه و نشر می‌گردد، تا نهادهای سیاست‌گذار و مراجع پالیسی‌ساز از آن استفاده نمایند.

آنچه در این شماره می‌خوانید:

د افغانستان او پاکستان نوې اړیکې او په افغان سوله یې اغیزې

- ۲..... د ملي یووالي حکومت په دوره کې پاکستان سره اړیکې
- ۳..... د پاکستان اقتصادي ستونزې او کابل سره د اړیکو رغولو اړتیا
- ۴..... د بوربن غونډه
- ۵..... پاکستان ته د ولسمشر غني سفر او په سوله یې اغیزې
- ۶..... پایله

افغانستان؛ کشت و قاچاق مواد مخدر

- ۷..... تاریخچه ی مواد مخدر در افغانستان
- ۸..... استراتیژی های ناکام
- ۱۰..... چرا مبارزه علیه مواد مخدر موفق نیست
- ۱۱..... سرچشمه ای برای تمویل جنگ در افغانستان
- ۱۲..... ضرورت تدوین پالیسی جدید به سطح منطقه

د افغانستان او پاکستان نوې اړیکې او په افغان سوله یې اغیزې

د سرطان په لومړۍ نېټه د افغان سياسي گوندونو مشرانو له سفر وروسته د سرطان په شپږمه نېټه د افغانستان ولسمشر-ډاکټر محمد اشرف غني د پاکستان د لومړي وزير په رسمي بلنه چې د ملي امنيت سلاکار، کورنيو چارو وزير، او ماليي وزير په گډون يو شمېر لوړ پوړو دولتي چارواکو يې ملتيا کوله، پاکستان ته په سفر ولاړ. دا چې له اوږده ځنډ وروسته پاکستان سره د نويو اړيکو پيلول به د دواړو هېوادونو په اړيکو څومره رينښتيني اغېزه ولري، او دا سفر به د تېرو سفرونو په پرتله څه ځانگړې لاسته راوړنې له ځان سره ولري؟ او آيا پاکستان په اوس کې د دې وړتيا لري، چې وشي کولی ترڅو په افغان سوله کې کلیدي رول ولوبوي؟ دا او دې ته ورته په نورو ځانگړو موضوعاتو په دې تحليل کې شننه شوې.

د ملي يووالي حکومت په دوره کې پاکستان سره اړیکې

د ملي يووالي حکومت رامنځ ته کېدو وروسته ولسمشر ډاکټر محمد اشرف غني پاکستان ته د دوستۍ لاس ور اوږد کړ، د نوموړي باور دا وو، چې بنيادي له پاکستان سره د نېو اړيکو رغول به د افغان سولې او اقتصادي پرمختگ لپاره اغيزمن ثابت شي، چې په ۲۰۱۴ م کال کې يې خپل لومړنی سفر پاکستان ته وکړ، او د سياسي چارواکو سره تر ليدو وروسته يې ان د فوځ ستر مرکز جی ایچ کیو ته هم سر ور ښکاره کړ، او د سياسي چارواکو سره په وينا نوموړي له پاکستان سره په يو لړ هوکړو هم کرښې توري کړې، خو په دې تړاو د ملي امنيت پخواني رئيس رحمت الله نبيل په شمول يو شمېر افغان چارواکو د ښاغلي غني دا کار د افغانستان د گټو خلاف وگاڼه.

همدارنگه رنگين دادفر سپنتا چې د حامد کرزي په دوره کې د بهرنیو چارو وزیر او د ملي امنیت سلاکار په حیث یې مهمې دولتي دندې ترسره کړي دي د حامد کرزي په ۱۳ کلنه دوره کې د پاکستان سره د افغان سولې پر سر د افغانستان 13 کلنې هڅې بې پایلې گڼلې دي.

د وخت په تېرېدو د ملي یووالي حکومت داسې وانگېرله چې گواکې پاکستانی لوري په هغو هوکړو او وعدو چې د ښاغلي غني د سفر پر مهال یې کړې وې، و نه درېد، ځکه په هېواد کې جگړې لا پسې زور واخیست، او د نظامي تلفاتو ترڅنګ د ملکي خلکو تلفات هم ورځې تر بلې خورا لوړ شول، نو په همدې توګه له یاد هېواد سره د بې باوري فضاء بیا ځلې رامنځ ته شوه، د هند په امرتسر کې د اسیا زړه په شپږم کنفرانس کې ښاغلي غني د پاکستان هغه اعلان شوې مرسته چې د افغانستان د اقتصادي پرمختګ لپاره یې اعلان کړې وه، هم و نه منله، او د تروریزم ملاتړ څخه یې د یاد هېواد لاس اخیستل د مرستې په انډول مهم وګڼل، او پاکستانی لوری یې د مخالفو وسله والو په ملاتړ مخامخ تورن کړ.

له څه باندې څلورو کلونو د افغان او پاکستانی لوریو ترمنځ د بې باوري فضاء موجوده وه، او ځای یې یوازې تورونو لگولو ته پاتې وو، خو په پاکستان کې د تېر کال ټاکنو وروسته چې د انصاف گوند پکې د هېواد پر سطحه زیاته بریا ترلاسه کړه، او په پایله کې یې عمران خان د لومړي وزیر څوکۍ ته ورساوه، نوموړي د بریا وروسته له افغانستان سره د اړیکو په رغولو ټینګار وکړ، او په ځانګړې توګه یې په افغان پالیسي کې د واکمن فوځ سره په همغږۍ یې یو شمېر بدلونونه رامنځ ته کړل، چې ځینې کار پوهان یې په پاکستان کې اقتصادي ستونزې او په ځانګړې توګه پر یاد هېواد د نړیوال وجهي صندوق پورونو پراخېدل، او د نړیوالې ټولنې له لوري فشارونه چې گواکې د تروریزم څخه ملاتړ تر سره کوي، او په همدې اړه یې یاد هېواد تر تور لېست ورساوه، ستر لاملونه بولي.

ښاغلي غني د ټیلیفوني اړیکې له لارې په ټاکنو کې د بریا وروسته عمران خان ته مبارکي وویلې، او کابل ته د ورته بلنه یې هم ورکړه، چې د نوموړي له لوري ومنل شوه، بل خوا په سعودي عربستان کې د اسلامي همکاری ټولنې د 14 مې غونډې په څنډو کې د ولسمشر- غني او لومړي وزیر عمران خان د خپلمنځي اړیکو، له ترهګرۍ سره مبارزه، سوداګرۍ، سولې او هند ته د پاکستان د فضايي حدودو د الوتنو ممنوعیت پر موضوعاتو لنډې خبرې درلودې، او د دې ترڅنګ پاکستان ته د ملي امنیت سلاکار حمد الله محب او مهاجرینو وزیر سفر، د دواړو هېوادونو ترمنځ د باور فضاء رامنځ ته کېدو ته یو ځل بیا لاره پرانیسته.

د پاکستان اقتصادي ستونزې او کابل سره د اړیکو رغولو اړتیا

په پاکستان کې د انصاف گوند په ټاکنو کې د بریا وروسته د نوموړي هېواد اقتصاد د پخوا په پرتله مخ پر ځوړ روان شو، او لاملونه یې، د نړیوال وجهي صندوق څخه د نورو پورونو غوښتنه، او په مقابل کې د نوموړي صندوق له لوري د یو شمېر وړاندیزونو او شرطونو وړاندې کول وو، چې پایله دا شوه، ترڅو پاکستانی پولي واحد د ډالر په مقابل کې، ورځ تر بلې خپل ارزښت له لاسه ورکړي. او هلته د توکو او په ځانګړې توګه د تیلو او ګازو بیعې خورا لوړې شي.

بلخوا د اقتصاد پوهانو په اند، امریکا د نړیوال وجهي صندوق له لارې پاکستان سره په مرستې شک څرګندوي، چې ښایي د سي پیک پروژو په پور اداء کولو کې یاد ډالر چین ته ور کړي، نو په همدې دلیل نړیوال وجهي صندوق د

سختو شرطونو وړاندې کولو وروسته یاد هېواد ته پورونه ور کوي. د دې ترڅنگ په پاکستان کې د بهرنیو پانگوالو کمښت هم یاد هېواد له اقتصادي ځورتیا سره مخ کړی، همدغه اساسي لاملونه دي، چې آن پاکستانی فوځ چې هر کال د بودیجې لویه برخه خپلوي، سرب کال پراخې اقتصادي ځورتیا دې ته اړ کړی، چې د خپلې بودیجې یو څو فیصده برخه را ښکته کړي، او له بلې خوا دا هم ویل کېږي، چې په یاد هېواد کې د پښتنو او بلوڅو پراخه خوځښتونه چې د خپلو حقونو غوښتنې په پار یې ترسره کوي، او فوځ د یادو خوځښتونو تر شا د افغانستان لاس گڼي، فوځ دې ته اړ کړی چې د خپلې بودیجې د را کمولو په اعلانولو سره د خلکو ملاتړ هم ځان ته را جذب کړي، د دې ترڅنگ افغانستان اوس خپل واردات د منځنۍ اسیا له هېوادونو او ایران (چاپهار بندر) له لارې تر سره کوي او د ځینو هېوادونو سره یې د هوایي دهلېزونو په جوړولو سره په دې وتوانېد چې اقتصادي اتکاء په پاکستان باندې کمه شي، د پاکستان اوسنی حکومت چې اپوزیسیون یې انتخاب شوی حکومت گڼي، او پر دې یې تورنوي چې د فوځ له لوري رامنځ ته شوی، غواړي د افغانستان سره د مجبوری پر اساس خپلې اړیکې بیا ورغوي، تر څو له دې لارې خپلې اقتصادي گټې خوندي کړي.

د بوربن غونډه

د جون په دوه ویشتمه نېټه د لاهور سلسلې په نوم اسلام آباد ته نږدې د مري په بوربن نومي زړه رابښکونکي سیمه کې د افغانستان سولې په تړاو غونډه، چې د دوو څېړنیزو ادارو لخوا رابلل شوې وه، او د ۱۸ په شاوخوا کې افغان سیاستوال چې په کې د سیاسي گوندونو مشرانو او مهمو سیاسي څېرو لکه د حزب اسلامي مشر گلبدین حکمتیار، د ولسمشر-بیزو ټاکنو نوماند محمد حنیف اتمر، د سولې عالي شورا مشر کریم خلیلي، او یو شمېر نورو پکې ونډه درلوده، چې ځینو پکې د غونډې اجنډا او د ډیورنډ کرښې دواړو لوریو ته د مېشتو ولسونو د غوښتنو خلاف څرگندونې هم درلودې، او ښاغلي اتمر او حکمتیار بیا په ځانگړې توگه په افغان سوله کې د پاکستان ونډه مهمه وگڼله، که څه هم طالبانو په یاده غونډه کې گډون نه درلود، خو د پاکستان خارجه وزیر شاه محمود قریشي یادې غونډې ته په پرانستې وینا کې وویل، چې هېواد یې د افغانستان دننه امنیتي ستونزو په سبب زیات اغیزمن شوی، او په افغانستان کې سوله د پاکستان د خپلو گټو خوندي کېدو سره تړاو لري، او دا غونډه یې د پاکستان په اړه د افغانستان نظر بدلولو په اړه اړینه وبلله، نوموړي د دوچې، مسکو او چین درې اړخیزو ناستو په څېر دا غونډه او د ولسمشر غني سفر مهم یاد کړل، او د دې ټولو رایو ځای کول یې افغانستان ته د خپل هېواد له لوري د سولې په برخه کې د ملاتړ پیغام ورکول یاد کړل. د دې غونډې د اجنډا موضوع گانې چې د افغان سولې، مهاجرینو او دوه اړخیزو اړیکو پراخول پکې شامل وو، شاید هغه موضوع گانې وي، چې د کابل څخه د ورغلیو مشرانو د واک څخه خورا لوړې وي، او یوازې د خلکو په سطحه د اړیکو پراخولو په برخه کې ښایي گټورې تمامی شي او بس.

پاکستان ته د ولسمشر غني سفر او په سوله یې اغیزې

ولسمشر غني په دې سفر کې د بهرنیو چارو وزیر شاه محمود قریشي، لومړي وزیر عمران خان، ولسمشر-عارف علوي ترڅنگ د سیاسي گوندونو مشرانو او استازو سره ولیدل، او د اسلام آباد د ستراتیژیکو څېړنو انستیتیوت کې یې د دواړو هېوادونو په اړیکو، اقتصادي پرمختیا ترڅنگ پاکستان ته د اقتصادي پرمختگ وړاندیزونه په گوته کړل، د پاکستان

لومړي وزير د ښاغلي غني سفر د دواړو هېوادونو ترمنځ د نويو اړيکو پيلېدو، همکاريو او د باور فضاء رامنځته کولو لپاره مهم وگاڼه. او د افغان دولت په مشرۍ يې د سولې له پروسې ملاتړ ترڅنگ، په راتلونکو ولسمشريزو ټاکنو کې د خپل هېواد بې طرفۍ ټيټر هم ووايه.

بلخوا پاکستانی چارواکو افغان ولسمشر سره ژمنه کړې، چې افغان لاریو ته به د هندوستان لاره پرانیزي، او د تورخم دروازه به د دواړو هېوادونو تجارتي توکو وړونکو لاریو پر وړاندې د شپې او ورځې لخوا پرانیستې اوسي، چې دا کار کولی شي، د دواړو هېوادونو د صادراتو په پراخېدو کې ښه ونډه ولري، خو دا چې افغان سوداگر او همدارنگه لاریو چلونکي د وېزو اخیستو له ستونزو سره مخ دي، او نه شي کولی خپل سوداگریز توکي پر وخت پاکستانی مارکېټونو ته ورسوي، نو ښایي د افغانستان په صادراتو ښه اغېزه ونه لري. خو داسې تمه کېږي، چې د تجارت او صنعت په برخه کې د پاکستان لومړي وزير سلاکار عبدالرزاق داوود به په لنډ وخت کې کابل ته سفر ولري، که افغان لوری یاده ستونزه ورسره حل کړي، کېدلی شي، افغان سوداګرو لپاره ښې پایلې ولري.

د ښاغلي غني د سفر وړاندې په راتلونکو ولسمشريزو ټاکنو کې د نوموړي لومړي معاون امر الله صالح د پاکستان سیاستونه او پالیسۍ ناکامې او نه بدلېدونکې وبللې، او د نوموړي پر وینا چې پاکستان د طالبانو په څېر وسله والو ډلو په ملاتړ غواړي خپلې گټې خوندي کړي، او د ډاکټر غني اوسنی سفر يې د کابل او نړيوالې ټولنې وروستۍ انتظار وباله، ترڅو وليدل شي چې پاکستان څومره عملي گامونه اخلي.

له يوې خوا د ډاکټر غني د دې سفر په اجنډا کې سوله مهم بحث يادېده، او د پاکستانی چارواکو او کارپوهانو پر وینا چې د ډاکټر غني دا سفر يې د مجبوري سفر گانډه، او په سوله کې يې د خپل هېواد ونډه مهمه گڼله، خو بل خوا د امر الله صالح وروستۍ څرگندونې چې طالبان يې بې سواده وبلل، او د ښاغلي غني د سفر وړاندې د بورين غونډه چې په اصطلاح د سولې په اړه جوړه شوې وه، ناکامه غونډه وبلله، او افغان مشران يې پرې وبلل، چې گواکې هلته يې د ملي گټو څخه دفاع نه ده کړې، چې د سولې په برخه کې دا ډول څرگندونې د ښاغلي غني د سفر اجنډا تر پوښتنې لاندې راولي.

پایله

د ډاکټر غني دا سفر له ځان سره څه ځانگړې لاسته راوړنې نه درلودې، ځکه طالبان تل کابل په دې پر گڼي، چې گواکې دوی پاکستان ته منسوبوي، او دا ډول څرگندونې يې نه يوازې غندلي، بلکې د افغان حکومت سره يې په نه خبرو ټينگار هم کړی، د طالبانو پخواني سفير ملا عبدالسلام ضعيف پر وینا تېرو تجربو ښودلې، د سيمې هېوادونه نه شي کولی، په افغان سوله کې ښه رول اداء کړي، دا ځکه چې د نوموړي پر وینا هغوی د خپلو گټو لپاره هڅې کوي، او يوازې د طالبانو او امريکا مخامخ خبرې کولی شي، د افغان سولې لپاره گټورې ثابتې شي، چې تر اوسه د امريکا او طالبانو د مخامخ خبرو شپږ پړاوونه ترسره شوي، او اووم پړاو خبرې د دې کړشو تر لیکلو پورې په قطر کې روانې دي او پایلې په يې وروسته څرگندې شي.

دا چې د جگړې مهم لوری طالبان تشکیلوې، او په افغانستان کې سوله راتلل د هغوی پورې تړلې دي، او په اوس کې د طالبانو کامیابه سیمه ییزه دپلوماسي چې په دې سره یې وکولای شول خپل ځانونه یو څه اندازه د پاکستان له سیاسي نفوذ نه خلاص کړي او بل د پاکستان خراب اقتصادي وضعیت د سیمې او نړۍ له هېوادونو سره د اړیکو خرابوالی هغه څه روښانه کوي چې پاکستان په اوسني شرایطو کې نشي کولای چې طالبان د افغان حکومت سره د خبرو مېز ته حاضر کړي. نو له همدې امله په پاکستان باور چې و به کولی شي، په افغان سوله کې مهم او عاجل کردار ولوبوي، ناشونی ښکاري، او د ډاکتر غني دا سفر د تېرو هغو سفرونو په څېر دی چې مخکې یې تر سره کړي او په پایله کې یې په افغانستان کې لا جگړې زور اخستی او بس.

افغانستان؛ کشت و قاچاق مواد مخدر

پنجم سرطان روز جهانی مبارزه با مواد مخدر مسمی گردیده که در افغانستان یک هفته (۵ الی ۱۱ سرطان) تحت به عنوان (هفته مبارزه با مواد مخدر)، یاد می شود. امسال حکومت افغانستان، این هفته را هفته بسیج ملی به منظور مبارزه با مواد مخدر اعلان داشته است. هدف از این برنامه، رسیدن به یک راه حل مناسب برای مبارزه موثر در این راستا می باشد.

مشکل مواد مخدر مشکل عمومی و یک چالش جهانی است. در سراسر جهان، کشوری وجود ندارد که از تبعات منفی این پدیده شوم در امان باشد. قاچاق مواد مخدر در کنار بحران هسته‌ای، بحران ازدیاد روز افزون جمعیت و بحران محیط زیست، چهارمین بحران جهانی به شمار می رود. طبق بعضی آمارها، در حال حاضر تعداد معتادان در سراسر جهان به بیش از ۲۵۰ میلیون نفر می رسد. از آنجا که بیشترین اعتیاد در میان نسل جوان یعنی قوای فعال کشورها دیده می شود، تاثیرات منفی اقتصادی آن نیز برای بشریت فاجعه بار است.

هرچند در افغانستان آمار دقیقی از معتادین به این ماده مرگ آفرین وجود ندارد، اما بعضی از آمارها حاکی از آن است که در کشور ما نیز بیش از یک میلیون معتاد وجود دارد که بخشی از آن‌ها را زنان و کودکان تشکیل می دهند. افغانستان در جهان، به عنوان بزرگترین تولید کننده مواد مخدر مطرح است. شاید رابطه میان مردم افغانستان و تریاک، به قرن‌ها بر گردد؛ اما باتأسف در طول سه دهه اخیر، این کشور تولید کننده بخش بزرگی از تریاک در جهان بوده است.

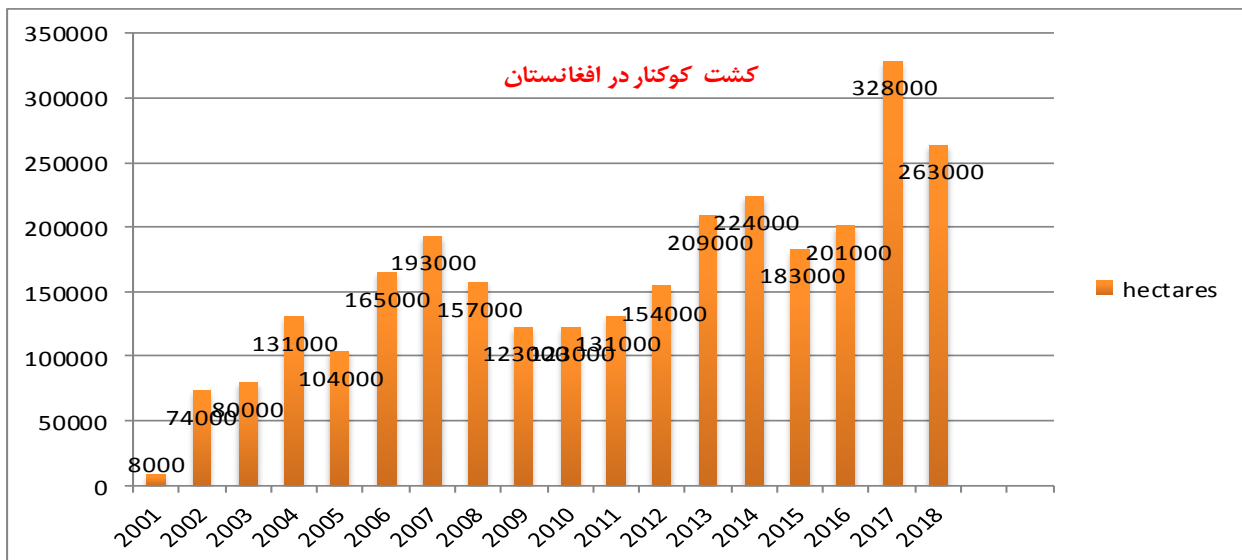
وضعیت کشت کوکنار و تولید مواد مخدر در افغانستان، عوامل ناکامی مبارزه حکومت افغانستان با این پدیده و ضرورت تدوین یک استراتژی مشترک منطقی برای مبارزه هماهنگ علیه مواد مخدر، موضوعاتی اند که در این تحلیل مورد بررسی قرار گرفته‌اند.

تاریخچه ی مواد مخدر در افغانستان

کشت مواد مخدر در افغانستان پیشینه طولانی دارد. پیش از دوران جنگ سرد کوکنار در این کشور کشت می‌شد و در دوران جنگ سرد نیز وجود داشت، ولی ارقام دقیق آن زمان در دسترس نیست. اما پس از جنگ سرد در زمان جنگ‌های داخلی، افغانستان یکی از کشورهای به شمار می‌رفت که بیشترین مقدار مواد مخدر جهان را تولید می‌کند. در سال ۱۳۷۶ هـ ش مقدار تولید مواد مخدر در افغانستان به ۲۸۰۴ تُن می‌رسید که در سال ۱۳۷۸ هـ ش به ۴۵۶۵ تُن رسید. اما در سال ۱۳۸۰ هـ ش به دلیل فرمانی که ملا محمد عمر رهبر طالبان مبنی بر مبارزه علیه کشت مواد مخدر صادر کرد، مقدار تولید مواد مخدر از ۳۲۷۶ تُن به ۱۸۵ تُن کاهش یافت.

اگر به احصائیه‌های رسمی منتشر شده توسط نهادهای بین‌المللی، بخصوص اداره مبارزه با جرایم و مواد مخدر سازمان ملل متحد UNODC مراجعه نماییم، در سال ۱۳۸۰ هـ ش یعنی سال اخیر حکومت طالبان در افغانستان، زمین زیر کشت کوکنار در کشور ۸۰۰۰ هکتار بود؛ ولی بعد از سقوط طالبان، گراف کشت کوکنار و تولید تریاک در افغانستان سیر صعودی به خود گرفت.

در سال ۱۳۸۶ خورشیدی کشت کوکنار در افغانستان به ۱۹۳۰۰۰ هکتار و تولید تریاک به ۸۲۰۰ تُن رسید. هرچند در سال‌های ۱۳۸۷ خورشیدی الی ۱۳۸۹ خورشیدی کشت کوکنار کاهش یافت و به همین دلیل در سال ۱۳۹۱ خورشیدی تولیدات آن به ۳۷۰۰ تُن کاهش یافت، ولی در سال‌های ۱۳۹۲ و ۱۳۹۳ خورشیدی دوباره به ۵۵۰۰ و ۶۴۰۰ تُن افزایش یافت. در این سال ۱۳۹۳ خورشیدی مزارع کوکنار به ۲۲۴۰۰۰ هکتار رسید.

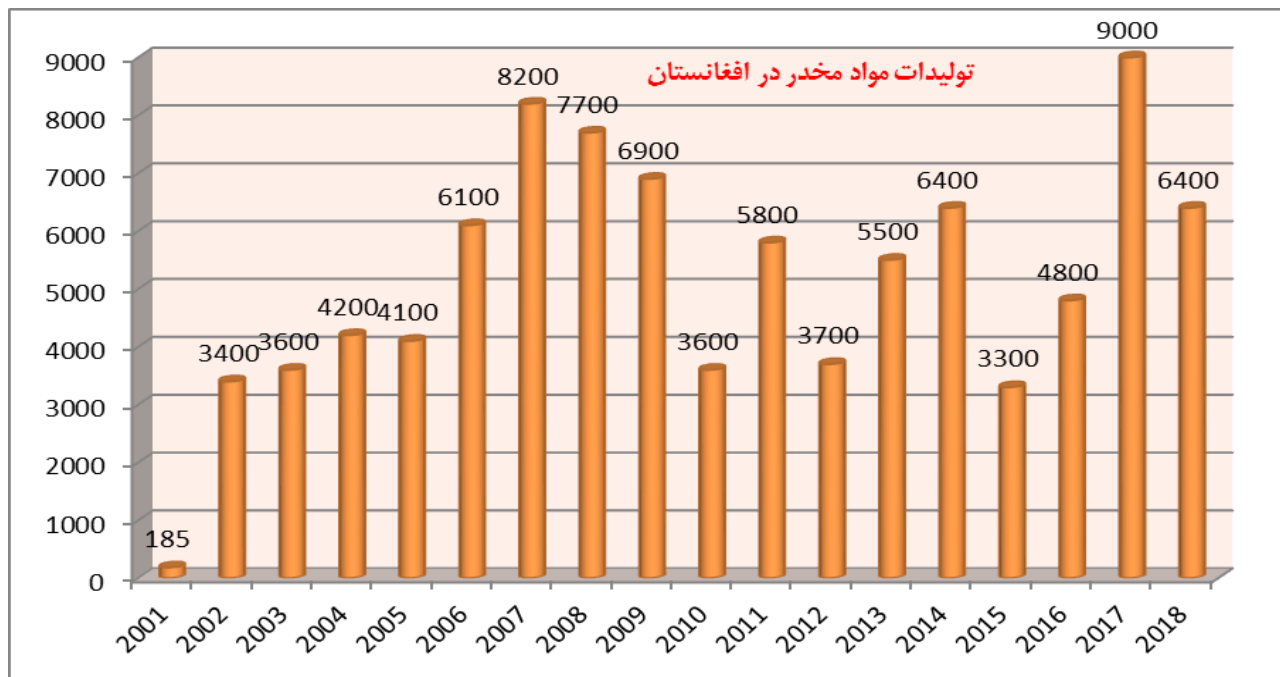

شکل 1: زمین زیر کشت کوکنار در افغانستان بر حسب هکتار (2001 - 2018)

کشت کوکنار در سال 1395 خورشیدی نسبت به سال 1394 خورشیدی نیز افزایش چشمگیر داشت که 201000 هکتار زمین کوکنار کشت شد و 4800 تن تریاک تولید شد. سبب کاهش 19 درصدی تولید آن در سال 1394 خورشیدی به دلیل وضع نامساعد هوا و بیماری‌های گیاهی بود نه قناعت مردم نسبت به مضر بودن آن. در سال 1394 خورشیدی، مزارع کوکنار به 183000 هکتار که 3300 تن تریاک تولید داشت، می‌رسید و به این ترتیب در سال 1395 خورشیدی میزان افزایش آن 43 درصد بود.

در سال 1396 خورشیدی نسبت به سال 1395 خورشیدی نیز افزایش بزرگی به چشم می‌خورد و 328000 هکتار زمین کوکنار کشت شده بود که 9000 تن تریاک تولید داشت و در سال 1397 خورشیدی نسبت به سال 1396 هکتار زمین کوکنار کشت شد که 6400 تن تریاک تولید داشت چون کاهش 29 درصدی نظر به سال 1396 خورشیدی به دلیل وضع نامساعد هوا و بیماری‌های گیاهی بود.

شکل 2: تولید تریاک در افغانستان بر حسب تن متریک (2001 - 2018)

وبسایت: UNODC Afghanistan - United Nations Office on Drugs and Crime

گزارش مشترک حکومت افغانستان و سازمان ملل متحد نشان می‌دهد که در سال 1396 خورشیدی کشت کوکنار 32 درصد و تولید تریاک 29 درصد در افغانستان افزایش یافته بود و در این سال نیز افغانستان یکی از تولیدکنندگان بزرگ مواد مخدر در جهان به شمار رفت. در سال 1397 خورشیدی نیز کشت مواد مخدر در افغانستان نسبت به سال 1396

خورشیدی، افزایش قابل ملاحظه‌ای یافته است که مسؤولین وزارت مبارزه با مواد مخدر ناامنی‌ها را عامل رشد این پدیده می‌دانند.

استراتژی های ناکام

قاچاق مواد مخدر چهارمین بحران جهانی است که طبق برخی آمارها، تعداد معتادان در سراسر جهان به بیش از 250 میلیون نفر می‌رسد؛ اما افغانستان یکی از کشورهایی است که بیشترین زیان را از این ناحیه متحمل می‌شود. از یک سو حیثیت افغانستان را در جهان خدشه‌دار ساخته و از سوی دیگر، حدود 3.5 میلیون افغان به نحوی از مواد مخدر استفاده می‌کنند که در این میان وضعیت 1.5 میلیون آنان نگران‌کننده گفته شده است.

برخی گزارش‌ها نشان می‌دهد که 30 درصد این معتادین را کودکان و 7 درصد شان را زنان تشکیل می‌دهند. پس از سقوط رژیم طالبان هنگام تشکیل حکومت جدید در کنفرانس بُن، یک وزارت برای مبارزه علیه مواد مخدر تشکیل یافت. در سال 1393 خورشیدی، حامد کرزی رئیس‌جمهور پیشین افغانستان مبارزه بر ضد مواد مخدر را یکی اولویت‌های حکومت خود اعلام کرد و کشت، تولید و قاچاق این مواد را ممنوع اعلام داشت.

در طول 18 سال گذشته چندین نهاد مشغول مبارزه با مواد مخدر در افغانستان بودند، و ده‌ها میلیون دالر همه ساله به نام مبارزه با مواد مخدر به مصرف می‌رسد که متأسفانه مؤثریت نداشته است اکنون کار به جایی رسیده که افغانستان حدود 90 درصد تریاک جهان را تولید می‌کند. دفتر مبارزه با جرایم و مواد مخدر سازمان ملل متحد در افغانستان، معینیت مبارزه با مواد مخدر وزارت داخله، وزارت صحت عامه و وزارت زراعت نهادهایی اند که در امر مبارزه با مواد مخدر در افغانستان دخیل اند و وزارت مبارزه با مواد مخدر مسؤولیت رهبری و هماهنگی فعالیت‌های مربوط را به عهده دارد. بنا به گزارش بازرسی خاص امریکا در افغانستان، امریکا مبلغ 7 میلیارد و 600 میلیون دالر را الی سال 1393 خورشیدی صرف مبارزه با مواد مخدر در افغانستان نموده و با وجود مصارف گزاف مبارزه حکومت، در تمامی ابعاد (جلوگیری از کشت کوکنار، جلوگیری از تولید تریاک، مبارزه با تجارت مواد مخدر، جلوگیری از اعتیاد به مواد مخدر و درمان معتادین) موفق نبوده است، چیزیکه مقام‌های حکومت افغانستان نیز آنرا می‌پذیرد.

سرور دانش معاون دوم ریاست جمهوری در یک کنفرانس مطبوعاتی اعتراف نمود که: تلاش‌های حکومت در راستای مبارزه با مواد مخدر تاکنون نتیجه مطلوب نداده است. ناکامی در مبارزه با مواد مخدر و موجودیت مافیای مواد مخدر باعث بالا رفتن گراف جرایم، مخصوصاً جرایم سازمان‌یافته و سنگین نیز شده است.

چرا مبارزه علیه مواد مخدر موفق نیست

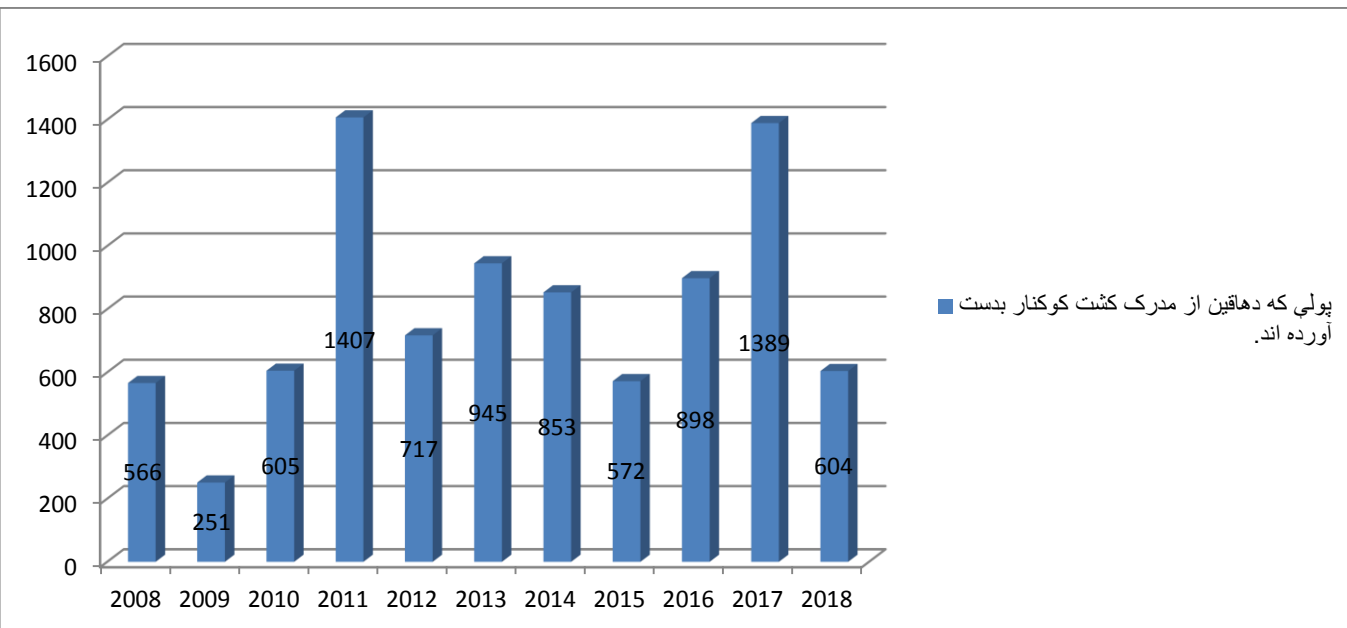
امریکا و متحدین این کشور در زمان ورود به افغانستان مدعی بودند که "تروریسم" و مواد مخدر با هم رابطه دارند و برای از میان بردن "تروریسم" باید مانع تولید مواد مخدر در این کشور شد. اما این سوال هنوز بی‌جواب است که چرا تولید تریاک در افغانستان از سال 1380 خورشیدی تا کنون چنین سیر صعودی داشته است؟

هر چند افزایش کشت و قاچاق مواد مخدر در بیش از 18 سال گذشته، به عامل خاصی مربوط نمی شود؛ بلکه مجموعه‌ای از عوامل و زمینه‌های خارجی و داخلی متعددی در آن شریک می باشد؛ ولی مهم‌ترین آن فقدان اراده جدی بین‌المللی و داخلی در مبارزه صادقانه با مواد مخدر می‌باشد. نفوذ، قدرت و نقش اشخاص و عناصر مربوط به باندهای مافیای داخلی، منطقوی و بین‌المللی مواد مخدر و در عین حال میزان بلند فساد اداری در کشور نیز از اساسی‌ترین عوامل ناکامی مبارزه با پدیده مواد مخدر به شمار می‌رود. وجود نا امنی‌ها و جنگ در کشور، نبود یک حکومت قوی و مورد حمایت مردم، تشویق مخالفین مسلح دولت از کشت و تولید مواد مخدر در ولایات نا امن، و مناطقی تحت کنترل شان قرار دارد، وجود تقاضای خرید مواد مخدر در جهان به خصوص در کشورهای غربی و غیره نیز از عواملی اند که مبارزه با مواد مخدر را به چالش کشیده است.

سرچشمه ای برای تمویل جنگ در افغانستان

بر طبق گزارشات دفتر مبارزه با جرایم و مواد مخدر سازمان ملل متحد (UNODC) از سال 1380 تا 1389 خورشیدی به ارزش 70 میلیارد دالر مواد مخدر، در افغانستان تولید شده است؛ اما سوال این است که از این پول هنگفت، بهره افغانستان و به خصوص دهقانان چقدر بوده است؟ بر طبق این گزارش UNODC از مجموع 70 میلیارد دالر فقط 2 میلیارد دالر آن، نصیب دهقانان شده و 68 میلیارد دالر آن به جیب قاچاق‌چیان و مافیای بین‌المللی مواد مخدر در خارج از افغانستان رفته است. این اداره معتقد است که از این فقط مبلغ 200 میلیون دالر (سالانه 20 میلیون دالر) به مخالفین مسلح حکومت افغانستان تعلق گرفته است.

شکل 3: اندازه ی پولی که از کشت کوکنار به دهاقین می رسد. (2018-2008)

ضرورت تدوین پالیسی جدید به سطح منطقه

تجارت مواد مخدر در جهان، بعد از تجارت نفت و اسلحه بزرگترین رقم را در دادوستد بین‌المللی تشکیل می‌دهد. بر طبق آمار UNODC از مجموع 70 میلیارد دالر عاید مواد مخدر افغانستان تنها 2 میلیارد دالر آن، نصیب دهقانان شده و 68 میلیارد دالر آن به جیب قاچاق‌چیان و مافیای بین‌المللی مواد مخدر در خارج از افغانستان رفته است. مواد مخدری که در افغانستان تولید می‌شود از طریق کشورهای همسایه به اروپا و سایر کشورهای جهان قاچاق می‌شود. به همین دلیل، کشورهای همسایه افغانستان همواره از ناکامی مبارزه با مواد مخدر در این کشور انتقاد کرده‌اند. درحالی‌که این کار بدون کمک مقامات دولتی در کشورهایی که این مواد از آنها می‌گذرد با قاچاقچیان و مافیای مواد مخدر، ممکن نیست. بنابر این، موجودیت مافیای مواد مخدر و مسیر باز ترانزیت مواد مخدر به نحوی زمینه برای کشت کوکنار در افغانستان را فراهم کرده است، در حالی‌که کاهش تقاضا به مواد مخدر در بازارهای جهانی و منطوقی، نقش اساسی در موفقیت مبارزه با مواد مخدر در افغانستان دارد. اگر کشورهای همسایه و منطقه حساب‌های بانکی قاچاقبران را مسدود کنند و از فروش داروها و مواد کیمیاوی که در پروسس هیروئین استفاده می‌شود، به افغانستان جلوگیری شود، تا حد زیادی روی موفقیت مبارزه با مواد مخدر تاثیر خواهد داشت. باوجود اینکه در امر مبارزه با مواد مخدر تردیدها و در برابر آن چالش‌های زیادی وجود دارد. مبارزه بیش از 18 سال در برابر مواد مخدر با مصرف میلیاردها دالر بر این حقیقت است، مع الوصف، تلاش اخیر برای ایجاد یک استراتیژی مشترک، یکی از راه‌حل‌های این مشکل خواهد بود و اگر اراده قوی و جدی وجود داشته باشد، ممکن است که موفقیت‌هایی نیز حاصل شود.

ارتباط با ما:

ایمیل: csrskabul@gmail.com - info@csrskabul.com

وبسایت: www.csrskabul.com - www.csrskabul.af

شماره تماس دفتر: (+93) 202564049 - (+93) 784089590 (0)

لطفا نظریات و پیشنهادات خود را جهت بهبود مطالب این نشریه به ما ارسال دارید.